

Vyrobené na Slovensku

NÁBOJE

Karol SMATANA

Martin SMATANA

Prvý diel knihy: **Made in Slovakia „NÁBOJE“** bude vydaný v mesiaci september – október 2022, kniha má celkom 253 strán, všetky fotografie a kresby nábojov sú farebné, tiež obsahuje množstvo výkresov a nákresov nábojov a striel. Kniha obsahuje aj kompletný technologický postup starého postupu výroby nábojov s výkresmi používaných nástrojov a fotografiami strojov /niektoré ešte z obdobia II. Svet. Vojny. V knihe sú vyobrazené všetky typy a druhy brokových, pištoľových a puškových nábojov vyrobených firmami na Slovensku v období rokov 1993 – 2022. Predpokladaná cena : 25 – 30 €.

Ktorý z nábojov začala firma Calibra vyrábať ako prvý, sa už dnes pravdepodobne hodnoverne nedozvieme. Podľa razítkovania plášťa nábojníc brokových nábojov je však vidieť, ako sa označenie nábojov vyvíjalo. Ako jeden z príkladov posluží lovecký náboj JAGD a postupne budú uvedené aj ďalšie.

LOVECKÉ NÁBOJE

JAGD

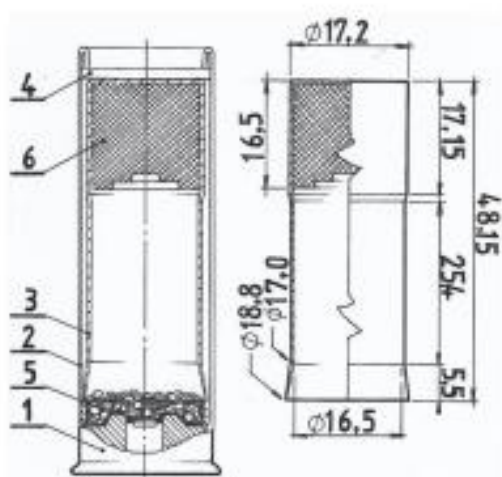

Na troch kresbách staršieho typu označovania plášťa nábojnice je viditeľné, že výrobca hľadá buď najvhodnejšiu grafickú úpravu údajov na nábojnici, alebo sa jedná len o náhodnú chybu výrobcu razidla. Prvá verzia sa zdá byť reálnejšia, nakoľko aj na ďalších typoch nábojov sa vyskytujú podobné anomálie, ktoré robia tieto náboje zaujímavými.

SIGNALPATRON

Tak malá a neskúsená firma, akou v čase produkcie tohto náboja bola firma Calibra, bolo veľmi odvážne. Na druhej strane treba uviesť, že o nič prevratné nešlo. Podobné konštrukcie nábojov vyprodukovali aj iní, no pravdepodobne s oveľa bohatšími skúsenosťami a hrubšou peňaženkou.

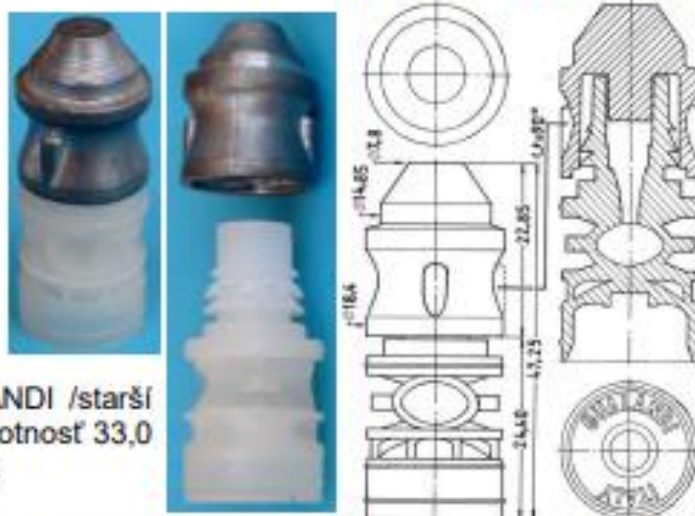

1 – kovanie dna nábojnice, 2 – plastové telo

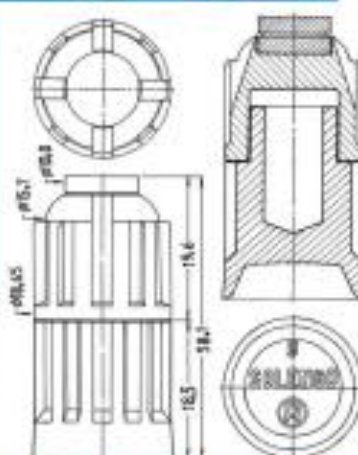
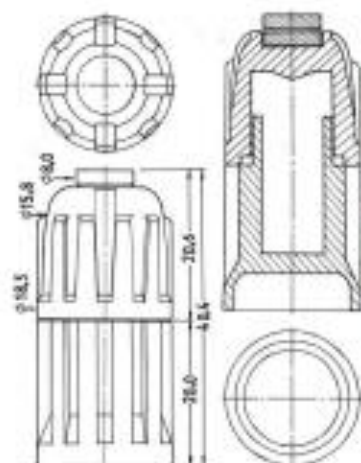
rezy nábojov
nábojnice, 3 – telo hliníkovej vložky, 4 – plastový
uzáver ústia nábojnice, 5 – prachová náplň
6 – žiarlaca náplň

V druhej polovici roka 1995 bola vyrobená séria brokových signálnych nábojov v kalibri 12, vo farbách biela /WHITE/, zelená /GREEN/ a červená /RED/. Plastové, jemne ryhované telo nábojnice je biele, zelené, alebo červené – podľa laborácie farby hviezdy. Jedná sa o štandardné nábojnice dodané firmou CHEDDITE s výškou kovania dna nábojnice 7 - 8 mm. Svetiace zmesi nábojov boli vyvinuté v chemickom laboratóriu vývojového oddelenia ZVS Dubnici nad Váhom. Celková hmotnosť náboja je 17,5 g., hliníková vložka so žiarlacom náplňou – biela hviezda má hmotnosť 9 g., - červená hviezda taktiež 9 g, do bázy jej hliníkovej vložky je nasunutý papierový kotúčik,

V nábojoch BREAK bolo testovaných niekoľko jednotných striel od rôznych výrobcov. Avšak úroveň striel GUALANDI nedosahovali. Pre zaujímavosť je uvedených niekoľko jednotných striel s ich základnými údajmi.

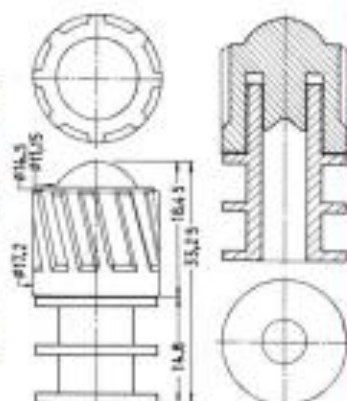

Jednotná strela GUALANDI /starší model/, cal. 12, celková hmotnosť 33,0 g., hmotnosť olova : 30,0 g.

Dva modely jednotných striel od spoločnosti SOLENGO, prvá s bielym nosičom je bez označenia výrobcu, jej celková hmotnosť 33,0 g, hmotnosť olova 30,0 g. Druhá s červeným nosičom má celkovú hmotnosť 33,0 g., hmotnosť olova 30,0 g. Obidve sú v cal. 12.

Starší model Maďarskej strely NIKE bol použitý firmou Calibra vo svojich nábojoch s nie celkom dobrými výsledkami, bol porovnávaný aj firmou CgT. Hmotnosť kompletnej strely v cal. 16 je 29,0 g, hmotnosť olova 28,0 g.

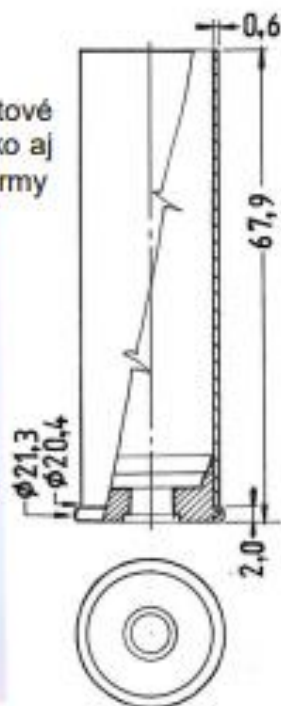

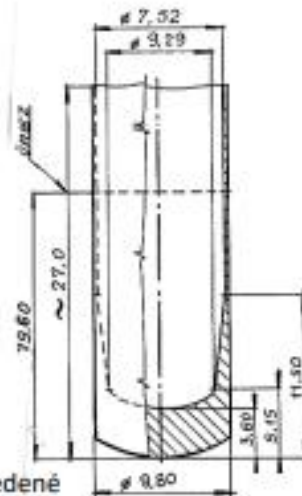
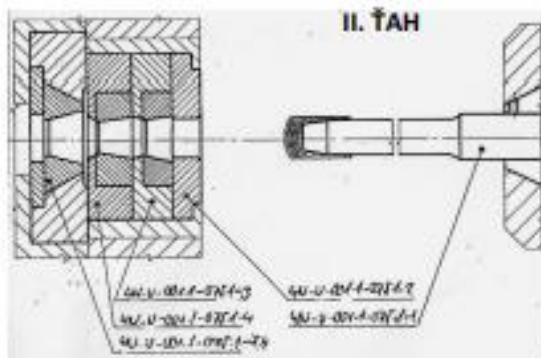
priemeru 8,6 mm na celkovú hmotnosť 34 g. Náboj má na svojom plášti niekoľko prasklín, ktoré vznikli počas plnenia.

Prvý pokus celoplastovej nábojnice od firmy CgT zlyhal na nesprávnom druhu plastu, resp. jeho zložení a vlastnostiach. Plast bol málo poddajný na tvarovanie za studena, ktoré je potrebné na uzatvorenie ústia nábojnice a to tak do hviezdy, alebo jednoduchším zakrúžkovaním, aké bolo použité na dochovanom exemplári.

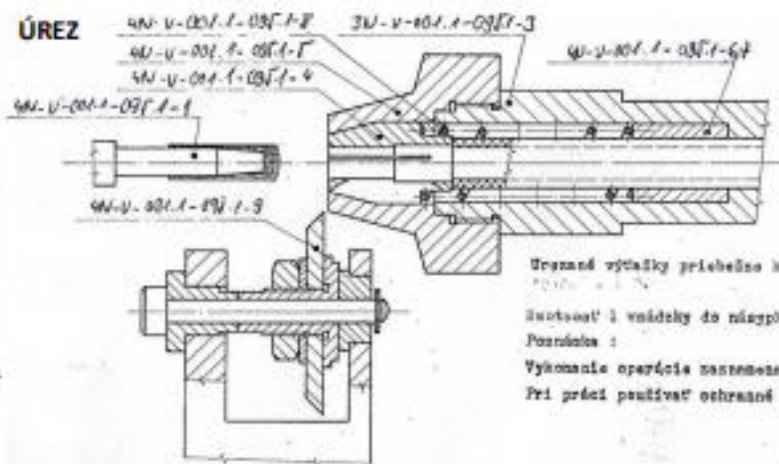
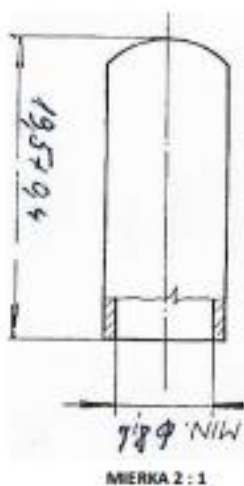
MODEL 2

Pri navrhovaní tohto modelu použil jeho autor plastové komponenty zo zahraničia. Konkrétne telo nábojnice, ako aj plastovú vložku do dna nábojnice, ktoré pochádzali od firmy CHEDDITE. Dá sa to rozpoznať aj podľa toho, že povrch tela nábojnice má jemné ryhovanie, rovnaké, aké je na povrchoch dodávaných nábojníc touto firmou. Rovnaký tvar má aj vložka z

Aj pri tejto operácii sa vykonávali všetky vyššie uvedené kontroly, tiež sa kontrolovala centricita výťažkov. Prvý aj druhý ťah vykonával kľukový lis. Po následnom odmastení výťažkov sa vykonal ich úrez na potrebnú dĺžku.

Na úrovni testovacích, resp. laboratórnych firemných skúšok zostali pokusy vyrábať technologicky a materiálovo nenáročný a cenovo dostupný terčový náboj zo začiatku roka 2001. Vychádzalo sa z olovenej terčovej strely, ktorej povrch bol elektrolyticky

pokrytý tenkou vrstvou medi. Tá mala tvoriť ochranný plášť a zaručovať čistý a hladký oter strely v drážkach hlavne. Povrch takejto strely má jasno oranžovú farbu, je nežiaduco mäkký. Na plášti strely sa kopíroval kontakt s hranami tvrdších predmetov a taktiež nebolo dosiahnuté rovnomerné navrstvenie tenkého medeného plášťa, čoho následkom bolo ukončenie skúšok s výsledkom – nevhodné ku hromadnej výrobe.

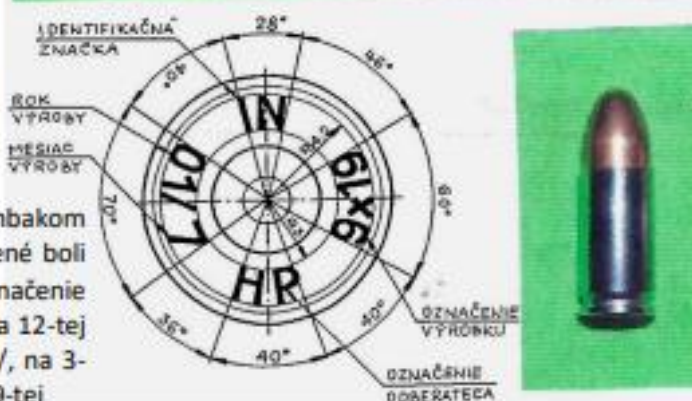
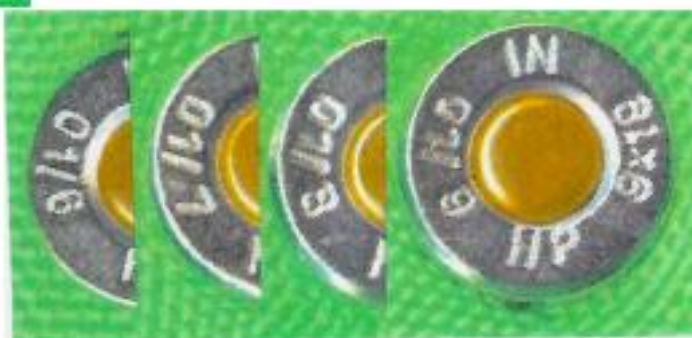
Pracovné kontakty s firmou Hirtenberger z roku 2001 priniesli firme POVZBROJ a.s. a jej nasledovníkom zákazky na výrobu nábojov, ktorých určenie podľa zadaného signovania má vojenský charakter. Je určené pre armády NATO. Klasická mosadzná nábojnica je povrchovo upravená niklovaním, náboje majú osadenú 8,0

g. strelu s oceľovým, tombakom plátovaným plášťom a plnené boli zahraničným prachom. Označenie dna nábojníc je atypické, na 12-tej hodine IN /znak pre NATO/, na 3-tej 9 x 19, na 6-tej HP a na 9-tej

hodine posledné dvojčísle roku / mesiac spracovania, teda: 01/6, 01/7, 01/8 a 01/9.

Výhodné zmluvné ceny, ako aj vysoká kvalita výrobkov priniesli od firmy Hirtenberger koncom roka 2001 niekoľko objednávok nábojov pre komerčné účely. Náboje majú štandardné dnové označenie odberateľa, boli laborované 7,5 g

strelami s oceľovým, tombakom plátovaným, ale aj mosadzným plášťom a prachom LOVEX S-020 hmotnosti 0,32 g.

Náboje sú balené do modro – bielej kartónovej krabice rozmerov: 157 x 82 x 67 mm po 130 kusov. Zložené ústie nábojníc, ako aj zápalka sú prelakované transparentným lakom. V takejto podobe bola vyrobená pravdepodobne najväčšia séria nábojov 7,62 x 39 pod označením ZVS.

Cvičné náboje boli tiež vyrobené zo značením, ktoré sa použilo aj na ostrých nábojoch.

Prvá dávka „ostrých“ nábojov, teda s vojenským typom celoplášťovej strely, má jednoduché označenie dna svojich nábojníc.

Na 12-tej hodine sa nachádza logo firmy ZVS, oproti, na 6-tej hodine je vyznačený typ náboja 7,62 x 39. Vznikla nevelká dávka, ktorá prešla skúškami v ŠSZaS Lieskovec no do voľného predaja sa ich v takejto podobe veľa nedostalo.

Z týchto nábojov bola tiež vyrobená dávka cca 1000 ks. **TORMENTAČNÝCH** nábojov, ich dno bolo pre vizuálne rozlíšenie farbené červeným priehľadným lakom. Boli určené pre ŠSZaS Liptovský Mikuláš. Náboje boli plnené celoplášťovými strelami hmotnosti 8,0 g. /7,75 – 8,05g/ nakúpenými v Macedónsku /nakupovali sa tiež v menších objemoch strely aj od firmy MFS/ a bola použitá zápalka GINEX Berdan NSD ø 5, 5 mm. Prachovú náplň tvorí Francúzsky prach VECTAN Ba9 hmotnosti 1,260 g., tlak 4 440 bar.

V polovici roka 2015 fi. ZVS vyrobila tiež mikrosériu nábojov 7,62 x 39 „ostrý“ pre Slovenský klub zberateľov nábojov k ich 20 – temu výročiu vzniku.

Nábojnica má štandardnú konštrukciu, nejedná sa len o upomienkový predmet.

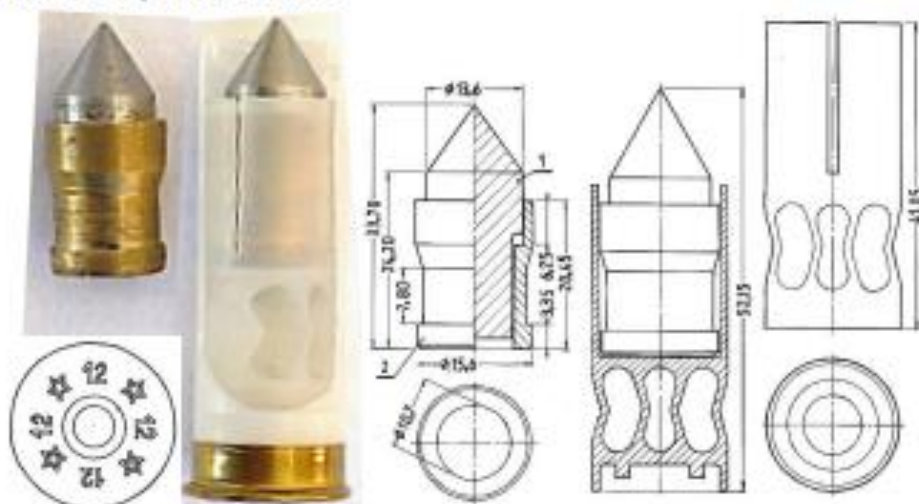

v kalibroch 12 a 16. Vonkajšie rozmery striel možno vidieť na ich nákrese. Hmotnosť strely bez povrchovej úpravy v kalibri 12 je 29,0 g. Strela s nástrekom práškovej farby má hmotnosť 30 g., \varnothing 16,57 – 16,60 mm. Jedná sa tak o mierne navýšené hodnoty.

Jednotná strela priebojná

Tento druh strely pre brokový náboj ráže 12 vznikol na základe požiadavky bližšie neurčeného špeciálneho útvaru polície SR. Je určený na zastavenie motorového vozidla a to jak výstrelom na kolesá, tak aj na výstrel do motorovej časti vozidla.

Strela je uložená v bežnom plastovom stabilizačnom nosiči, pričom hrot strely vyčnieva z okrúžkovanej nábojnice. Základné rozmerové údaje strely možno vidieť na jej nákrese. Jedná sa o dvojdielnu strelu, do mosadzného tvarovaného prstenca je zalisované oceľové jadro s ihlanovitým hrotom. Celková hmotnosť strely je 32,0 g. Hmotnosť prachovej náplne nezistená. Náboj bol vyrobený v obmedzenej malej sérii.

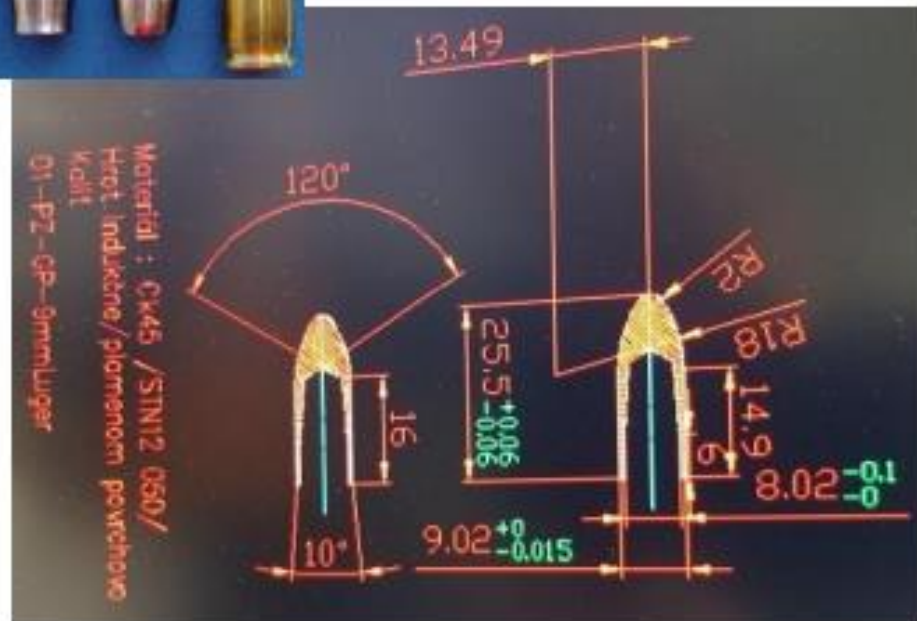

SLUG – konštrukcia firmy ARES

Jedná sa o štandardnú konštrukciu strely v kalibri 12. Valcovité telo má po obvodu 10 vpravo smerujúcich vystupujúcich ramienok a mierne kužefovitý hrot. Hmotnosť strely je 29,0 g.

„Raketová“ pištoľová strela
01 – PZ – GP – 9 mm Luger
konštrukcia: KURACINA Jaroslav

V rokoch 2010 – 11 p. Kuracina vytvoril návrh nového typu strely pre náboj 9 mm LUGER. Jedná sa o oceľovú dutú strelu dĺžky 25,5 mm, vytvorenú z materiálu Ck 45 /STN12 050/ - údaje z výkresu, ktorej hrot je indukčne /plameňom/ povrchovo kalený. Masívny hrot strely má zabezpečiť doprednú vodivosť stabilizovanú rotáciou dlhého tela strely v drážkach hlavne. Báza strely je stiahnutá na $\varnothing 5,0$ mm cez ktorú prúdi povýstreľový tlak postupne horiacej výmetnej náplne v strele. Laborovanie náboja prebiehalo nasledovne: strela bázou nahor bola naplnená prachom, v takejto pozícii sa osadila na strelu nábojnica, ktorá bola zalisovaná tak, že báza strely sa dotýkala dna nábojnice. Z ústia nábojnice zostáva vyčnievať hrot strely v parametroch zhodných s klasickým nábojom 9 mm LUGER. Podľa získaných informácií, najlepšie výsledky boli dosiahnuté za použitia jemných prachov používaných v malokalibrových nábojoch RF /22 Long Rifle/.

